

formats amb el ll. vice 'en lloc de', d'on ve també *ves-comte* (veg. COMTE) amb tractament popular. La major part es presenta en forma sàvia. Uns pocs amb supressió de la -e. En particular *virrei*, que de primer apareix en la forma *visrei*: JoMartorell: «aquest Kirielayson --- era molt amat per lo rey de Frisa, e li havia dat molts de sos béns, e ultra açò lo havia fet *visrey* de tota sa terra» (Ag. I, 236); «*Visrey* o loc-tinent de governador», JnEsteve (LiEleg.); aviat con-tret en *virrei* [*virey* Busa-N., 1520, DAG.]; *virreina* [Lacav.]. *Virreinat*. L'adj. és *vice-regi*. Forma que apareix també alguna vegada antigament en els altres cpts.; any 1361: «una bandera reyal e una del *vis-almiral* de Catalunya» (CaCandi, Misc. Hi. Cat. I, 242), i en dos docs. del S. xv en DAG. *viseadmiral*, 1660. MParets.

Però *vice-* des del dicc. Bèlvitges. Avui s'ha de considerar incorrecte l'ús de les formes en *vis-*, car tractant-se de cultismes, no és lícit quedar-se a mig camí, i no podent-hi usar *ves-*, s'ha optat encertadament per restablir la forma llatina (evitem, doncs, dir *vis-president* i coses semblants). *Vice-almirallat*. *Vice-cancel·ler* [1309]: «d'açò, senyor, en presència nostra, manà les cartes monse<n>yer En R. del Got cardenal, que les manàs al *vice-cancel·ler*» Lleida, 1309. *Vice-gerent*, *vice-rector* figuren ja en Lacav. *Vice-cònsol*, *vice-Déu*, *vice-patró*, *-penitencier*, *-prefecte*, *-prepòsit*, *-provincial*, en Lab. *Vice-consolat*. *Vice-consiliari*. *Vice-legat*. *Vice-secretari*; *-secretaria*, *-secretariat*. *Vice-president* [Lab. 1888]; *vice-presidència*; *vicepresidencial*.

Vénda eiv. La primera nota en què s'establí el valor correcte i etimologia d'aquest terme, ignorat o confós en els treballs lexicogràfics anteriors és la que vaig publicar el 1964 en el «Boletín de la Cámara de Comercio» de Palma de Mallorca, dedicat a Macabich l'any 1964, i aplegat en E. T. C. II, 221: «Em comunica el Dr. Isidor Macabich que *vénda*, nom avui de les petites demarcacions en què es divideixen les parròquies d'Eivissa, deu ser un mot diferent de *vènda* (oposat a *compra*), perquè en la part rural de l'illa també vol dir 'tanda' o 'torn': quan relleven la mula d'una sfnia, diuen «Ara s'altra *vénda*»; i els obrers de les salines, quan han d'entrar una altra tongada de treballadors, demanen: —Anem, allot, una altra *vénda*. I em pregunta suggestivament si l'aplicació parroquial no vindria del fet que la salpassa s'efectua per tandes i per torn de véndes. Doncs estic convençut que deu ser així i que el sentit primitiu deu ser el de 'tanda' en general.

»Car no és solament al Baix Empordà, la terra del sacristà Montgrí, conquistador d'Eivissa, on *vénda* (diferent de *vènda*, acte de vendre) té únicament el sentit de 'tanda, torn', sinó que m'informen que en aquest sentit, i només en aquest, *vénda* també es coneix en una part de l'illa Major, a la vall de Sóller.

»Entreveïem, doncs, un temps en què *vénda* 'tanda' degué usar-se a totes les terres de la nostra llengua, i sospitem que sigui el mateix mot que l'it. *vicenda* (tanda, alternativa), un mot que el ll. vg. derivà del clàssic VICES. En cat. la -c- llatina desaparegué,⁶ com

sol passar (recordem que els nostres *veí*, *raïm*, *lluïr*, són germans dels it. *vicino*, *racimo*, *lucere*), i si no va passar el mateix a la -d-, potser fou perquè la mantingué en vigència la influència del sinònim *tanda* i dels mots d'igual terminació *bevenda*, *cloenda*, *llegenda*, *dienda* (V. DIR, on conjecturo que en català siguin formacions d'origen mossàrab).

En tot cas, però, són antigues en la llengua: en el Decameron català: «una *bevenda* destil·lada» (ix, § 3, 5209f.), tradueix l'it. *bevanda*. I usa *esperanda* («fo axí longa la 'speranda») VIII, § 7, 470.10f., com a trad. de l'it. *aspettare*. De l'esfera eclesiàstica *vénda* es pot eixamplar a la vida general, com una divisió territorial aplicable a tothom i a tota mena d'activitats. La influència de l'Església ha estat fortíssima en tots temps a Eivissa.⁷ Com ho sap tothom. Vegeu ara, però, l'estudi de la qüestió en el llibre de J. Marí i Cardona (*La Conquista Cat. de 1235*, Eiv. 1976); estudi nou i seriós, que difereix en algun punt d'aquestes conclusions.

L'AlcM confon lamentablement i del tot els mots *vénda* i *vènda*, suposant-los pronunciats igual (!) i atribuint-los una mateixa etimologia, a base d'una hipòtesi d'història administrativa d'Eiv., que Macabich (i tothom) em declara infundada. L'article d'aquest dicc. tingué, però, el mèrit de registrar l'ús de *vénda* 'tanda' a la rodalia de Sant Feliu de Guíxols («*vénda* f. donar-se *benda*: esperar (Emp.): *dongui's benda un moment*», més a l'art. *venda*, § 2). Que la *e* dels dos mots és diferent és cosa universalment coneguda a les Pitiüses, i del Baix Empordà ens informa el mateix la petita Enciclopèdia catalana de Fiter i Inglès. La dada fonètica i semàntica referent a Sóller me la dóna Na Anna Moll: ho sabia ella pel nostre savi amic Miquel Arbona (1963).

Macabich dóna uns aclariments en el *Diario de Ibiza*, que rebo el 25-xii-1963. Quadrado deia en *Islas Baleares* (p. 1373) que s'usava el mot a Eivissa «quzás con objeto del arriendo y venta de los diezmos procedentes de sus fincas». Macabich ho rebutja: «en las cuentas que conozco de esos diezmos y primicias, de fin del S. XVIII i comienzos del XIX, en parte alguna se apunta el vocablo *vénda*». A la cita que dóna AlcM del doc. de 1434 («censals e altres béns --- *vendes*, *delmes*») observa que aquestes parcel·lacions no s'efectuaren per venda sinó per mitjà de donació o emfiteusí, més tard per herències, i les paraules de 1434 són cosa del paborde de Tarr.; i quant al mot *venda*, constitueixen un simple formulisme «porque aquí nunca tuvo vigencia dicho tributo». Afegeix que com a porció territorial *vénda* no consta fins modernament.

Cercat en va en textos de 1392 i Ss. xvi i xvii, no ho troba fins a un funeral de Formentera, 1744, per un veí de «la *vénda* de les Mesquites» i un altre de St. Joan, en la *vénda de la Britja*. En el seu llibre *Feudalismo* dóna la llista de les *véndes* que consten en l'any 1775, amb els noms dels contingents de recrutes que ha de fornir cada una: són 8 a Santa Eulàlia, 4 a Balansat, 6 a Portmany, 3 a Les Salines, 4 en el Pla de la Vila i 6 a Formentera (pp. 37-40). La llista de